

større Grad end Befolkningens. Nu troer jeg, at den Slutning er fuldkommen rigtig, at, naar de vanskelige og kostbare Prøver ikke have kunnet forhindre en stedse tiltagende Concurrence, kan det endnu mindre ventes ved lettere og mindre kostbare Prøver. Og endelig som blotte Hindringer forekommer det mig rigtignok, at disse Prøver ikke kunne have noget Værd; det var da meget naturligere at ombytte dem med Pengebetaling, eller at man ved Siden af disse Prøver fastsatte, at man for en vis Betaling kunde frigjøre sig for dem; thi have de ikke noget Værd for Publikum og ikke noget Værd med Hensyn til den Enkelte, saa seer jeg virkelig ikke, at de have mindste Værd end som blotte Hindringer.

Spørger man nu, hvad er det da, som skal befjærme de bestaaende Haandværks-Interesser mod den befrygtede Concurrence, saa ligger Svaret i to Omstændigheder. Den ene er Overgangstiden. Jeg troer ikke, at det vil mangle, at man i Løbet af denne Tid vil søge at bibringe Haandværksvendene den Anskuelse, at det ikke vil være til deres sande Vel at etablere sig for egen Regning, naar de ikke besidde den fornødne Capital og Duelighed; og Anskuelserne herom ville nok klare sig i denne Mellemtid. Den anden Omstændighed er, at man bibeholder Borgerstab og Borgerstabspenge. I den Henseende kan det vel være, at de Beløb, som bleve vedtagne her sidst, ere satte vel lavt, og jeg troer, at det er en meget rigtig Tanke, som er udtalt i det foreliggende Lovudkast, at Gebyrerne maatte være nogenlunde høie; men hvis denne Anskuelse skulde vinde Bifald, vil der jo heller ikke være Noget til Hinder for, at man enes om at vedtage til 3die Behandling noget høiere Sæts. Det vilde vel være mistligt i det Hele, om Hovedspørgsmaal, saasom om Duelighedsprøve og Forbudsbestemmelser til Gavn for Kjøbstæderne, atter kom frem til 3die Behandling, men at en saadan isoleret Ting som disse Borgerstabspenge kommer her til 3die Behandling, troer jeg ikke der vil være Noget til Hinder for.

H. Sage: Skjøndt jeg ikke repræsenterer en Valgkreds, der har en Kjøbstad i sin Midte, som kunde opfordre mig til at tage

særligt Hensyn ved denne Sags Behandling, saa er jeg dog ved ligesaa mange Baand knyttet til Kjøbstæderne, navnlig til de mindre Kjøbstæder, som til Landet og det vilde gjøre mig saare ondt, om vi skulde vedtage en Lov, der skulde være fordærlig for Kjøbstæderne. Jeg troer imidlertid, at naar man skal behandle Sager af en saadan indgribende Natur som den nærværende, saa maa man dog først og fremmest spørge: kan den særlige Interesse forenes med den almindelige Interesse? Og dernæst, er det Middel, man byder denne særlige Interesse for at opretholde den, et forstandigt, til Maalet førende Middel? Jeg troer det er indrømmet af Alle, at der er en virkelig Conflict imellem den her saakaldte Kjøbstadsinteresse og det hele Samfunds Interesse, at det er en Skat paa de Mange til Fordeel for de Enkelte, og den ærede Taler, der fremfor Alle her i Salen har forfægtet den Rest af Baand, der skulde blive tilbage, har udtrykkelig udtalt, at Productionen vil blive rigere og mangfoldigere paa Grund af den større Frihed, og naar Productionen bliver rigere og mangfoldigere, ville Varerne blive billigere og lettere tilgængelige. De Mange maae skatte til de Faa for at bevare den Tilstand, som her er Spørgsmaal om. Uagtet min ærede Ven for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad) er fraværende, skal jeg dog med Hensyn til, hvad han igaar udtalte: at vi ved alle Loves Behandling her havde taget Hensyn til de Interesseredes Ønsker, deels gjentagde i Grindringen, hvad allerede flere foregaaende Talere have yttret, navnlig ved at minde om Høfersagen og flere andre lignende, deels gjøre opmærksom paa, at der er en Sag, som meget lignede denne, nemlig Møllesagen, ved hvilken vi ikke toge noget Hensyn til de deri Interesseredes Klager. De stode Alle som een Mand imod; de vilde endog gaae til Domstolene og søge Erstatning, naar vi vedtoges Loven. Loven gif dog igennem og vi toge altsaa ikke noget Hensyn til deres Klager. Denne Lov er gjældende i dette Dieblif og, saa vidt mig bekendt, har den første Stræk, der greb Mølleeierne, for endeel lagt sig. Der er mig bekendt flere Tilfælde, hvor Møller ere bort-